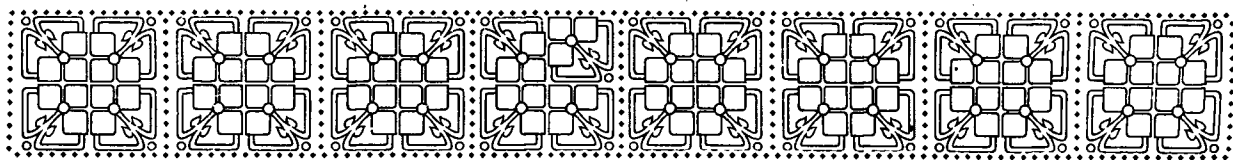

B)

ÜGYIRATOK ÉS BIZONYÍTÉKOK.

a) SZÁMVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁG JELENTÉSE.

Mélyen Tisztelt Közgyűlés!

Alólirottak az E. M. K. E. múlt 1911. évi december hó 31-ről szóló zárszámadásait és vagyonmérlegét a pénztári kimutatások szerint megvizsgálván, annak egyes tételeit a könyvekkel, az igazoló adatokkal, értékekkel és pénztári készlettel összehasonlítván, miként a zárszámadásokon és vagyonmérlegen igazoltuk, úgy e tiszteletteljes jelentésünkben is elismerjük, hogy mindezeket összhangzóknak, igazság-hűnek és a könyvvezetés szabályaival megegyezőnek találtuk, a leltárban kimutatott értékeket hiány nélkül megtaláltuk.

Annak elbírálásánál, hogy az egyesület kamat és más címeken befolyt bevételeiből melyek fordítandók a rendszeresített kiadásokra és újabban megszavazott segélyekre s melyek tőkésítendőek okvetlenül: a könyvvezetés számára az Igazgatóválasztmány ide csatolt Utasítása szolgált zsinórmértékül és alólirottak is ezt az utasítást tartották szem előtt.

Múlt évi jelentésünkben kifogásoltuk, hogy a Miksa Zsuzsanna hagyatéka a Nagyenyedí kiségitő takarékpénztárban korlátozó záradékkal volt betétképen elhelyezve, erre vonatkozólag most megnyugvással jelentjük, hogy a korlátozás teljesen megszűnt.

Mindezek alapján a mélyen tisztelt közgyűlésnek a felmentvény megadását javasolván, vagyunk

Kolozsvár, 1912. március hó 30-án.

alázatos szolgálai:

GYÁRFÁS BENEDEK s. k. Dr. SÁRKÁNY LAJOS s. k. Br. BÁNFFY ERNŐ s. k.

az 1911. szeptember hó 8-án tartott Közgyűlésből kiküldött számvizsgálók.

Utasítás a könyvvezetés számára.

A folyó évi február hó 12-iki Igazgató-választmányi ülés elé terjesztett adatok alapján a kamat-jövedelem és másnemű bevételek felhasználására és a tőkésítésre nézve, a Közgyűlések határozatai értelmében utasítjuk a pénztári hivatalt, hogy az 1911. évi december hó 31-iki zárlat elkészítésénél a következőképen járjon el:

I. Bevételek.

1. Az algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola, Emke alapítás, alapítványi birtok 1911. évi jövedelme és kiadása külön tételként átmenetileg kitéüntetendő.

2. a) Az örökös és alapító tagsági díjak,

b) Laky Adolf budapesti magánzó hagyatéka,

c) A tőzsdei értékpapírok kisorsolási különbözete a *tőkealaphoz* csatolandók, továbbá

d) a Nemzeti egyházak segély-alapjának f. évi bevétele és a jubileumi díszmű eladási összege a Rezső trónörökös Ő Fensége templomépítő alap javára *tőkésítendő*.

3. A rendes és pártoló tagsági díjakból,

vegyes adományokból,

nyomtatványok eladásából,

az Emke iparcikkek jutalékaiból,

a takarékbetéti és alapítványi kamatokból,

értékpapírkamatokból,

a magánkötvények kamataiból,

a szászvárosi bérház jövedelméből,

az özv. Mohay Károlyné és özv. Tappenburg Károlyné-féle ingatlanok jövedelméből,

a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által népkönyvtárak szervezésére és kiegészítésére adományozott összegből,

a lekenczei állami iskola létesítésére és a jubileum kiadásaira 1910. évről áthozott fedezeti összegből és végül az átmenetileg bevételezett folyó segélyekből:

II. Fedezze a kiadásokat és pedig:

1. Az 1911. évi szabályszerű segélyeket, iskolaépítési összegeket, kezelési kiadásokat és az egyesület érdekében közgyűlési és igazgató-választmányi határozatok alapján folyósított egyéb kiadásokat.

2. Az Emke-iskolák és óvók fennálló befektetési tőkéiből 5⁰/₀ törlesztő leírását és az irodái felszerelések 10⁰/₀-os kopásdíját.

3. A néhai József főherceg emlékére az Erdélyrészi Tanítók Szövetsége kolozsvári Leány-Otthonánál létesített alapítványt, a József főherceg Ő Fensége nevére kiosztandó néptanítói jutalmakat és iskolák szervezésére, valamint segítő akcióra az 1912. évre hozzon át 20.000 K-t.

4. Csatoljon továbbá: a diódváraiai dr. Miksa György jogtudor és Miksa Zsuzsanna alapítványához 4¹/₂⁰/₀-os kamata ¹/₃-ad részében 3063 K 52 f-t; a Magyar nők Emke lobogó (rendelkezési) alaphoz 4¹/₂⁰/₀-ban 2194 K 58 f-t; a Kovács Sándor-alaphoz 5⁰/₀-os kamata ¹/₄-ed részében 1727 K 44 f-t; a II. Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona emlékalap 4¹/₂⁰/₀-ában 748 K 80 f-t; a szászvárosi bérház befektetési tőkéjének helyreállítására XI. 1⁰/₀-os törlesztő hányadában 414 K 25 f-t és végül a Rezső trónörökös Ő Fensége templomépítő-alap növelésére 4⁰/₀-os kamatban 637 K 04 f-t és ugyanez alaphoz az 1911. évi 12.087 K 73 f maradványt.

Kolozsvár, 1912. február hó 12-én.

Gr. BÉLDI ÁKOS s. k.

v. b. t., elnök.

SÁNDOR JÓZSEF s. k.

udv. tanácsos, t. alelnök-főtktár.

F. K.				
182		Algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola, Emke alapítás, alapítványi birtok f. évi kiadásai		63716
77 II.		Iskola építésre	12000	
237 II.		Segélyezések (Emke tanerők fizetése és járadékok stb. 18213.94		
192 II.		(Egyszersmindenkorra szólólag..... 9469.58	27683	52
213 II.		Népkönyvtári célokra	5290	67
183 II.		Rezső trónörökös Ö-Fensége templomépítő alapból adott segélyek	630	
177 II.		Felnöttek oktatására.....	640	86
172 II.		Kulturális alapok növelésére	400	
212 II.		Kegyadományok	375	
209 II. 174.		Daloskörü célokra és hangjegy papírokért	178	49
184 II.		Negyedszázados jubileum, Orsz. közművelődési kongresszus és 1911. évi rendes közgyűlés rovaton:		47198 54
"	a)	Ideiglenes rendkívüli munkaerők	837	57
"	b)	„Emke negyedszázados működése“ című díszmunka kiadása	15439	56
"	c)	Tagok számára közgyűlési jelentés	2270	
"	d)	Nyomatványok, meghívók és felhívások	1098	77
"	e)	Fényképek és klisék	927	78
"	f)	Kisbarcsai és csernakereszturi daloskör költségei	1389	22
"	g)	Vasuti igazolványok és postaportó kiadások	656	04
"	h)	Emke nagyjai sírjainak megkoszorúzása	367	60
"	i)	Jubileumi ünnepek költségei	2841	56
208 II.		Igazgató-választmány által folyósított kiadások		1190 96
161 II.		Fiók-választmányok 25 ⁰ / ₀ -os kezelési költség kiadásai.....		209 12
10 II.		Ügyvédi és közjegyzői kiadások stb.....		190 80
232 II.		Tisztii fizetések, lakbérek, díjnokok és szolga illetményei:		
"	a)	T. alelnök-főtktár	5000	
"	b)	Kezelő-hivatalnokok	10258	
"	c)	Lakbérek	3520	
171 II.		Díjnokok és rendkívüli munkaerők	2960	18
232 II.		Szolga fizetése, lakbére, ruhailletménye és adója	1141	32
238 II.		Egyesületi helyiség lakbére.....1460.—		
"	"	" " fütése, világítása és vegyes kiadások 1023.79	2483	79
235 II.		Nyomatványok, papirkereskedői szerek és anyagok, könyvkötői munkák és az Emke-értesítő nyomtatási költségei	1337	56
71 II.		Emke-iparcikkek gyárvizsgálataért kiszállási költségek	161	90
164 II.		Postaportó, sürgöny és telefon kiadások	629	50
80		Ujabb taggyűjtés költségei	91	
210 II.		Balogh János-féle tövisi ingatlanokból kisajátított terület megváltási árának kamata a haszonélvező özvegynek.....	91	40
181 II.		Birtokkezeléssel felmerült költségek	413	09
160 II.		Szászvárosi bérház fenntartási kiadásai, adók stb.....	1104	17
199 II.		Özv. Tappenburg Károlyné-féle helyi kaszálók után adók stb.	9	05
230		Balászfalvi Emke-óvó után	840	11
231		Besztercezi " " "	415	47
234		Aranykúti " iskola "	339	77
235		Kissebesi " " "	300	49
130		Magyarókeréki " " "	258	49
232		Magyarzsombori " " "	158	14
233		Vámosudvarhelyi " " "	138	70
146 II.		Felszerelések és az Emke-lobogó értékeiből 10 ⁰ / ₀ leírás		2451 17
241 II.		Néh. József Főherceg emlékére a kolozsvári Leány Otthonnál tett alapítvány fedezésére.....	9500	
242 II.		József főh. Ö-Fensége nevére kiosztandó néptanítói jutalm. fedezésére	10000	
243 II.		Iskolák szervezésére és segítő akcióra 1912. évre.....	20000	
63 II.		„Tőke-alaphoz“	52769	10
196 II.		„Diódváraíjai Dr Miksa György jogtudor és Miksa Zsuzsanna alapítvány“-ához 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ 1/3-ad rész	3063	52
200 II.		„Magyar nők Emke-lobogó (rendelkezési) alap“-hoz 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ " "	2194	58
147 II.		„Kovács Sándormérnök Nagyenyed alapítvány“-ához 5 ⁰ / ₀ 1/4 r. " "	1727	44
129 II.		„II. Rakóczi Ferenc és Zrinyi Ilona emlékalap“-hoz 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ " "	748	80
135 II.		„Szászvárosi bérház 1 ⁰ / ₀ -os törlesztési alap XI-ik részlete " "	414	25
176 II.		„Rezső trónörökös Ö Fensége templomépítő alap“ növelésére { 4 százalékos kamat..... 637.04 " "		
		{ folyó évi bevétel.....1561.39 " "		
		{ díszmü eladás.....3200.58 " "		
		{ folyó évi maradvány.....12087.73 " "	17486	74
				78404 43
				288.447 42

MERZA LAJOS s. k.

kir. tan., főpénztáros.

Jelen mérleg számlát megvizsgáltuk, egyes tételait a fő- és segédkönyvekkel,

Kolozsvár, 1911.

SZEKULA

el-

Kolozsvár, 1912.

GYÁRFÁS

szám-

Br. BÁNFFY ERNŐ s. k.

számvizsgáló bizottsági elnök.

év december hó 31-én.

KÖVETEL.

F. K.				
181		Algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola, Emke-alapítás, alapítványi birtok f. évi jövedelme		63716 —
178 II.		Örökös tagsági díj	200 —	
195 II.		Alapító tagsági díj	12228 10	
231 II.		Laky Adolf budapesti magánzó végrendeleti hagyatéka	40320 —	
78 II.		Tőzsdei értékpapír kisorsolási különbözet, mint nyereség.....	21 —	52769 10
205 II.		Rezső trónörökös Ö-Fensége templomépítő alap f. évi bevétele	1561 39	
234 II.		„Az Emke megalapítása és negyedszázados működése“ című diszmű eladásából.....	3200 58	4761 97
189 II.		Rendes tagsági díjak (6 éves ciklusra	2216 —	
229 II.		(10 éves „	3743 —	
211 II.		Pártoló tagsági díjak	144 —	
182 II.		Vegyes adományok	547 57	
193		Nyomatványok stb. eladás.....	21 —	6671 57
170 II.	Emke-iparcikkek után jutalékokból	Emke-gyújtó 5 ⁰ / ₀ és mellék termények 2 ⁰ / ₀ -a	6314 91	
239 II.		Emke-rizskeményítő 2 ⁰ / ₀ -a	1483 62	
53 II.		Emke irodai és levélpapírok ⁰ / ₀ -a.....	801 58	
25 II.		Emke-pamutvászon 1 ⁰ / ₀ -a	392 86	
49 II.		Emke-padló és parkett fényező máz 5 ⁰ / ₀ -a	273 37	
38 II.		Emke-mellény szövét 1 ⁰ / ₀ -a	200 —	
134 II.		Emke-naptár 5 ⁰ / ₀ -a	124 97	
233 II.		Emke-gyertya és szappan 1 ⁰ / ₀ -a	85 78	
24 II.		Emke-szívarkahüvely és papír 2 ⁰ / ₀ -a	14 90	
42 II.		Emke-ténta 5 százalék és pecsétviasz 3 ⁰ / ₀ -a	6 10	9698 09
203 II.		Kamatok, pénzüintézet betétek és alapító tagságok után	69101 73	
204 II.		Értékpapír-kamatok 1911. évben	27042 11	
		„ „ 1911. dec. 31-ig esedékessé vált szelvények értéke	13220 38	
			40262 49	
191 II.		Magánkötvény-kamatok	6260 77	
185 II.		Özv. Mohay Károlyné-féle magyarkályáni ingatlan folyó évi haszonbér részlete.....	3071 42	
69 II.		Özv. Mohay Károlyné-féle faértékesítésért	250 —	
215 II.		Szászvárosi bérház jövedelme	2313 —	
149		Özv. Tappenburg Károlyné-féle helyi kaszálók haszonbére....	120 —	121379 41
212		Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter adománya népkönyvrak szervezése és kiegészítésére	5000 —	
227 II.		Lekenczei állami iskola létesítésére ..	12000 —	
228 II.		Jubileumi kiadvány és negyedszázados ünnepély fedezetére....	12000 —	
144 II.		Átmeneti folyó segélyek	451 28	29451 28
			288.447 42	

december hó 31-én.

ÁKOS s. k.
Ienör.

BEREGSZÁSZY LÁSZLÓ s. k.
főkönyvezető.

valamint a felmutatott bizonyítékokkal teljesen megegyezőknak és egybehangzóknak találtuk.

március hó 30-án.

102 II.	Mezőgazdasági bank és takarékpénztár r. t.	221221	05	
90 II.	Erdélyi bank és takarékpénztár r. t.	178106	55	
103 II.	Kolozsvári kereskedelmi bank r. t.	94125	35	
83 II.	Kolozsvári takarékpénztár és hitelbank r. t.	78966	78	
128 II.	Kolozsvármegyei takarékpénztár r. t.	57282	29	
220 II.	Magyar Leszámitoló és pénzváltó bank endr. f. o.	51829	90	
155 II.	Kolozsvári közhasznú takarékpénztár r. t.	50000	—	
30 II.	Erdélyrészi magy. jelzalog hitelbank r. t.	48303	15	
137 II.	Kereskedelmi Hitelintézet r. t.	30000	—	
188 II.	Kolozsvári Gazdák Hitelszövetkezete	29098	65	
158 II.	Kolozsvári Koronabank r. t.	20000	—	
230 II.	Általános bank és takarékpénztár r. t.	20000	—	
55 II.	Kolozsvári m. és középtizedi Hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja	20000	—	
127 II.	„ Hídelve kétvízközi „ „ „ „ „	15000	—	
141 II.	„ Monostori „ „ „ „ „	5000	—	
91 II.	„ Iparosok Hitelszövetkezete (felszámolás alatt)	8807	68	927741 40
35 II.	Nagyenyedí kisegítő takarékpénztár r. t.	146312	86	
159 II.	Egyesült kisegítő takarékpénztár r. t.	100000	—	
126 II.	Torda-Aranyos vm. takarékpénztár r. t.	100000	—	
156 II.	Mócsvidéki takarékpénztár r. t.	50000	—	
214 II.	Medgyesi Általános takarékpénztár r. t.	50000	—	
84 II.	Balázsfalvi takarékpénztár r. t.	30000	—	
141.	Kisküküllő vm. takarékpénztár részvénytársaság	15000	—	
43 II.	Dévai „ „ „ „ „	9254	66	
138 II.	Szászvárosi „ „ „ „ „	7291	12	
219 II.	Zalatnai „ „ „ „ „	5000	—	512858 64
78 II.	Tőzsdei értékpapírok	1067390	70	
204 II.	Értékpapír kamat (1911. decz. 31-ig esedékes szelvények értékeért)....	13220	38	
211.	Magán értékpapírok	2050	—	1082661 08
167 II.	Ördögkúti áll. építési kölcsönért	30000	—	
168 II.	Uzdíszentpéteri áll. iskola építési kölcsönért	24000	—	
122 II.	Vajdakamarási „ „ „ „ „	15840	—	
193 II.	Zsoboki „ „ „ „ „	14799	54	
163 II.	Vistai „ „ „ „ „	13733	76	
180 II.	Arany-Gyertyánosí áll. iskola építési kölcsönért	13145	88	
103 II.	Ozdi „ „ „ „ „	11114	66	
123 II.	Visai „ „ „ „ „	10700	—	
218 II.	Birtini „ „ „ „ „	6000	—	
86 II.	Magyarlétai „ „ „ „ „	4741	16	
107 II.	Gyergyóbékási „ „ „ „ „	3500	—	
187 II.	Radnóti ref. Egyházközség	1920	—	149495
149 II.	Kolozsvári róm. kath. Egyházközség	79577	20	
104 II.	„ neolog ízr. hitközség	4000	—	
17 II.	Algyógyi alapítványi birtok céljaira kölcsön befektetésekre	7492	08	
87 II.	Józseffalvi takaréék és hitelszövetkezet	6000	—	97069 28
142.	Ingatlanok { Szászvárosi bérház	41425	71	
230.		Balázsfalvi Emke-óvó	15962	13
231.		Besztercei Emke-óvó	7893	93
234.		Aranykúti Emke-iskola	6455	74
235.		Kissebesi „ „ „ „ „	5709	38
130.		Magyarókeréki Emke-iskola	4911	35
232.		Magyarzsombori „ „ „ „ „	3004	74
233.	Vámosudvarhelyi „ „ „ „ „	2635	47	
16 II.	Özv. Mohay Károlyné-féle magyarkályáni birtok	102930	08	
152.	Balogh János-féle tövisi birtok	20000	—	
147.	Özv. Tappenburg Károlyné-féle helyi kaszálók	1009	10	211937 63
146 II.	Felszerelések és az nyers mérleg szerint	5573	40	
146 II.	Emke lobogó értékei { 10% leírásért	557	34	5016 06
240 II.	Előlegek			2079 66
226.	M. kir. postatakarékpénztár			200 —
206 II.	Pénztár-készlet			36951 63
118.	Algyógyi { ingatlanok értéke	592186	89	
119.	birtok { ingók (felkelhetőségek értéke)	23002	90	615189 79
148 II.	Tagsági { Örökös tagoknál	348	32	
236 II.	kötelezettségek { Alapító „	23926	90	24275 22
				3,665.475 39

Megjegyzés. A Bicskey Kálmán, Lukács Mózes, Peregriny Sándorné, dr. Pongrácz Gyula, Sárközy József-féle hagyatékok a további utasításig érték nélkül nyilvántartatnak. — Ugyszintén nyilvántartatik az államo-összeg és a rendes s pártoló tagsági kötelezettség végösszegében kb. 40.000 K kétes követelés.

Kolozsvár, 1911.

MERZA LAJOS s. k.

SZEKULA

kir. tan. főpénztáros.

el-

Jelen mérleg-számlát megvizsgáltuk, egyes teteleit a fő- és segédkönyvekkel,

Kolozsvár, 1911.

BR. BÁNFFY ERNŐ s. k.

GYÁRFÁS

számvizsgáló biz. elnök.

szám-

december hó 31-én.

KÖVETEL

F. K.			
116	„Kun Kocsárd gróf ingatlan alapítványa“	591562 29	
117	„Kun Kocsárd gróf ingó (felkelhetőségek) alapítványa“	23002 90	614565 19
196. II.	„Diódváraíjai dr. Miksa György jogtudor és Miksa Zsuzsanna alapítványa“		207298 90
101. II.	„Dr. Miksa György jogtudor emlékalapítványa“		12000 —
147. II.	„Kovács Sándor mérnök, Nagyenyed alapítványa“		139922 89
15. II.	„Marosgezei özv. Mohay Károlyné sz. köröspataki Antal Maria hagyatéka“		100000 —
22. II.	„Marosgezei özv. Mohay Károlyné sz. köröspataki Antal Mária hagyatéka a székelykövesdi néptanító részére“		600 —
90	„Szentistváni Nemes János alapítványa“		4048 64
40. II.	„Nagy István brassói Emke-óvó alapítványa“		4000 —
162	„Veress Ferenc 1848—49-beli honvéd tüzmaster alapítványa“		1170 —
41. II.	„Bethleni Bethlen András gróf brassói Emke-óvó alapítványa“		1000 —
63. II.	„Tőke“		2190430 51
219	„I. Ferencz József Ő Felsége népiskolai alapítvány“		50000 —
236	„Erzsébet királyné Ő Felsége kisdédóvó-alapítvány“		50000 —
176. II.	„Rezső trónörökös Ő Fensége templomépítő-alap“		33413 11
200. II.	„Magyar nők Emke lobogó rendelkezési alap“		49485 13
161	„Kossuth Lajos-alap“		21487 74
220	„Bethlen Gábor gróf emlékalapítvány“		20000 —
129. II.	„II. Rákóczi Ferencz és Zrínyi Ilona emlékalap“		17389 14
225. II.	„Dr. Csernátóni Gyula emlékalapítvány“		5000 —
226. II.	„Sürgondozó-alap“		20000 —
135. II.	„Szászvárosi bérház 10/0-os törlesztési alap“		4888 92
83	Letét		55000 —
178. II.	Örökös tagsági		348 32
195. II.	Alapító		23926 90
241. II.	Néh. József főherceg emlékére a kolozsvári Leány-Otthonnál tett alapítvány fedezésére		9500 —
242. II.	József főherceg Ő Fensége nevére kiosztandó néptanítói jutalmak		10000 —
243. II.	Iskolák szervezésére és segítő akcióra átvitel 1912. évre		20000 —
			3,665.475 39

Ágnes, Gelléri Szabó János, Takács Lajos és neje Krémery Eszter, gróf Tholdy Amália, Valitsek Mátyás és Wurczinger sitandó Emke-iskolák és óvók letörlesztett értékkülönbözete címen jelenleg 54.941 K 46 f már leírt tőkebefektetési

december hó 31-én.

ÁKOS s. k.

fenő.

valamint a felmutatott bizonyítékokkal teljesen megegyezőknak és egybehangzóknak találtuk.

BEREGSZÁSZY LÁSZLÓ s. k.

főkönyvvezető.

d) Költségvetés az 1912. január 1-én meglevő készpénz vagyon (alaptőke, algyógyi BEVÁRANDÓ.

1	<i>Algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola, Emke alapítás, alapítványi birtok nyers jövedelme: a birtok igazgatósága által előirányozva</i>		63660	—
2	<i>Pénzintézeti betétek: Helyi és vidéki pénzintézeteknél elhelyezett 1.440,600 korona 04 fillér után előirányzott százalékok</i>		68954	46
3	<i>Tőzsdei és magán értékpapírok után: esedékes szelvények értéke</i>		48669	16
4	<i>Megtérülendő magán kötvény kölcsönök után előirányzott százalékok</i>		7108	51
5	<i>Felhasználható bevételek: az 1906. évi jun. 5-én Kolozsvárt tartott közgyűlés 5. jzkví sz. határozata alapján: Rendes és pártoló tagsági díjak, adományok, perselygyűjtés stb. összegéből</i>	7000 —		
	<i>Emke iparcikkek után jutalékokból</i>	8000 —	15000	
6	<i>Átmeneti és külső bevételek:</i>			
	<i>Iskolák szervezésére és segítő akcióra áthozat 1911. évről néh. József főherceg emlékére az erdélyr. tanítók szövetsége kolozsvári Leány Otthonnál tett alapítvány 1911. évi fedezete</i>	20000 —		
	<i>József főherceg Ö Fensége nevére kiosztandó erdélyrészi néptanítói jutalmak 1911. évi fedezete</i>	9500 —		
	<i>Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter adománya népkönyvtárak céljaira</i>	10000 —		
	<i>Erdélyi ref. egyházkerülettől a magyarzsombori Emke iskola számára</i>	5000 —		
	<i>Kissebesi Emke-tanító fizetés pótlására</i>	208 48		
	<i>Magyarzsombori áll. elemi leányiskolaért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől</i>	200 —		
	<i>Péter Eszter-féle 4000 K-s alap ²/₅ rész 1912. évi 0/0-a</i>	180 —		
		62 80	45151	28
7	<i>Vegyes bevételek:</i>			
	<i>Szászvárosi bérház haszonbérjövödelméből</i>	2300 —		
	<i>Özv. Mohay Károlyné-féle magyarkályáni ingatlan haszonbéréből</i>	4275 —		
	<i>Özv. Tappenburg Károlyné-féle kolozsvári ingatlan bérösszegéből</i>	170 —	6745	—
8	<i>Befektetésben levő tőke:</i>			
	<i>Balázsfalvi . . . Emke-óvó 15962·13 K</i>	798 10		
	<i>Beszterczei 7893·93 K</i>	394 69		
	<i>Aranykúti . . . Emke-isk. 6455·74 K</i>	322 78		
	<i>Kissebesi 5709·38 K</i>	285 46		
	<i>Magyarókereki 4911·35 K</i>	245 56		
	<i>Magyarzsombori 3004·74 K</i>	150 23		
	<i>Vámosudvarhelyi 2635·47 K</i>	131 77	2328	59
9	<i>Interkaláris és időközi tőkenövekvés kamatok összegében várható</i>		3500	—
			261,117	—

Kolozsvár, 1912.

MERZA LAJOS s. k.,
kir. tan., főpénztáros.

SZEKULA
el-

Megállapítva az Igazgató-választmány 1912. április

Gróf BÉLDI ÁKOS s. k.,
v. b. t. t., elnök.

birtok stb.) jövedelme alapján, a felhasználható bevételek előirányzatával.

KIADANDÓ.

	Rendkívüli	Rendes	Összesen
1 Algyógyi m. kir. áll. gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola, Emke-alapítás, fenntartási költsége a f. 1912. évre	—	63660	63660
2 Emke-népiskolákra	2040	6379 80	8419 80
3 Emke-óvodákra	500	6182 79	6682 79
4 Emke-népiskolák és óvók vegyes kiadásai	—	2728 59	2728 59
5 Iskolaépítési segélyek és törlesztő kölcsönök	5500	—	5500
6 Gyermekmenedékhelyekre	—	1200	1200
7 Előre nem látott segélyekre	5000	—	5000
8 Jutalmak és egyszerismindenkorra szóló segélyekre . . .	26270	761 30	27031 30
9 Iskola-segélyekre külső bevételek után	—	400	400
10 Kovács Sándor-féle székely-alap kamatából	5247 11	1749 03	6996 14
11 Egyházi segélyekre és felekezeti iskolákra	—	1310	1310
12 Rezső trónörökös Ő Fensége templom-építő alap kamatából	—	1670 65	1670 65
13 Népkönyvtárakra és könyvszekrényekre	—	6000	6000
14 Daloskőri jutalmakra	—	1000	1000
15 Sírgondozó-alap kegyeleti kiadásaira	—	900	900
16 Rendelkezési alap kiadásaira	2474 25	—	2474 25
17 Kulturális alap növelésére	—	4091 97	4091 97
18 Miksa Zsuzsánna végrendelete alapján Tausch Brunóné-Szőcs Máriának	4000	—	4000
19 Ujabb taggyűjtés költségeire	5000	—	5000
20 Ipari akcióra	—	3000	3000
21 Vegyes intézkedésekre	—	2725 88	2725 88
22 Ingatlanok fenntartása, adói stb.	988 96	147 24	1136 20
23 Háztorlesztési hányad alaptőke helyreállítására	—	414 25	414 25
24 Szászvárosi bérház fenntartási költsége és adója	—	1000	1000
25 Dologi kiadások	—	6830	6830
26 Ügyvezetés	—	5000	5000
27 Kezelő hivatalnokok fizetései	3360	10500	13860
28 Egyesületi szolgálta	—	1140	1140
29 Rendelkezésre áll év végéig iskolaépítő akcióra és egyéb segélyekre	71945 18	—	71945 18
	132325 50	128791 50	261117

március hó 12-én.

ÁKOS s. k.,
lenőr.

BEREGSZÁSZY LÁSZLÓ s. k.,
főkönyvezető.

hó 12-én tartott ülésében 18. jzkvi szám alatt.

SÁNDOR JÓZSEF s. k.,
udv. tanácsos, t. alelnök-főtítkár.

Áthozat 78.262·59

b) Rendkívüli segélyek.

1. Besztercei Emke-óvó 1912—13. tanévi költségvetési fedezete 500·—

IV. Emke népiskolák és óvók.

Vegyes kiadások.

1. Emke-alkotások tűzbiztosítási díjai 200·—
 2. Emke-tanerőknek tankerületi gyűlésekre utiköltség 200·—
 3. Emke-iskola és óvó épületek befektetett tőkéinek helyreállítására 5⁰/₀ 2328·59 2728·59

V. Iskola építési segélyek és törlesztő kölcsönök.

1. Magyarsolymosi (Alsó-Fehér vm.) áll. iskola építésére kiegészítésül 4000·—
 2. Kőfarki (Szolnok-Doboka vm.) „ „ „ „ 1500·— 5500·—

VI. Emke gyermekmenedékhelyekre.

1. Hunyadvármegyei gyermekmenedékhelyekre f. évre 600·—
 2. Kisküküllő „ „ „ „ 400·—
 3. Besztercei napközi otthon céljaira a f. évre 100·—
 4. Kisborosnyói „ „ „ „ 100·— 1200·—

VII. Előre nem látott segélyekre

és kiadásokra az Igazgató-választmány és a Közgyűlés határozata alapján 5000·—

VIII. Néptanítói jutalmak és egyszersmindenkorra való segélyek.

a) Rentés járadékok.

1. Kolozsvár—monostori elemi iskolák tanulóinak a Nemes János-féle alaptól 160·—
 2. Özv. Mohay Károlyné-féle alaptól a székelykövesdi néptanító járadéka 30·—
 3. Péter Eszter-féle 4000 K-s alap ²/₅ rész f. évi ⁰/₀-a 62·80
 4. Budapesti nemzeti kaszinó alapítványának f. évi ⁰/₀-a 50·—
 5. Gyertyánffy István alapítványának f. évi ⁰/₀-a 200·—
 6. Jókai Mór alapítvány f. évi ⁰/₀-a 100·—
 7. Csantavéri Törley József 2000 K alapítványának f. évi kamata (főleg az erdélyrészi iparosok körében szolgál segélyül) f. ⁰/₀-a 100·—
 8. Veress Ferenc 1848—49-es honvéd tűzmester alapítványának f. évi ⁰/₀-a 58·50 761·30

b) Rendkívüli segélyek.

1. József főherceg Ő-Fensége nevére kiosztandó erdélyrészi néptanítói jutalmak 10000·—
 2. Néh. József főherceg emlékére az erdélyrészi tanítók szövetsége kolozsvári Leány Otthonnál tett alapítvány 9500·—
 3. Analfabéta tanfolyamok dologi kiadásaira 1500·—
 4. Brassói Székely-társaságnak 1000·—
 5. Gernyeszegi Népház céljaira 1000·—
 6. Balázsfalvi magyar-kaszinónak 500·—
 7. K. Csoma Sándor szobor-alap növelésére 500·—
 8. Orsz. Közművelődési Tanács 2500 K tagság V. részlete 500·—
 9. Besztercei Székely-társaságnak 300·—
 10. Dr. Csernátoni Gyula 5000 K emlék-alapítvány f. évi kamata 250·—
 11. Brádi magán polgári leányiskola segélyezésére 200·—
 12. Homesteadi ref. iskolának tankönyvek és térképekért 200·—
 13. Nagyszébeni áll. polg. fiú és leány iskola szegény tanulóinak 200·—
 14. „ „ iparostanonciskola szegény tanulóinak 200·—
 15. Gyenge Erzsébet magán-óvodája segélyezésére 100·—
 16. Kolozsvár városi s Kolozsmegyei honvéd-egyletnek 100·—
 17. Névmagyarosítási kiadások fedezésére 100·—
 18. Persián Kálmán dr. „Kalotaszeg nagyasszonyáról“ c. műve 100 p. 100·—
 19. Kolozsvári ingyen kenyér és fakiosztó bizottságnak 20·— 26270·—

Átvitel 120.222·48

IX. Iskolai segélyekre külső bevételek után.

1. Kissebesi Emke-tanító fizetés többlete a kissebesi gránitkőbánya r.-t.	200.—	
2. Magyarzsombori tanítónak a ref. kántori teendőikért	150.—	
3. " " Emke-iskolának a ref. egyháztól.....	40.—	400.—

X. Kovács Sándor-féle székely alapból.

a) Rendes járadékok.

1. Kovács Sándor mérnök, Nagyenyed. 139.922 K 89 f jelenlegi alapítványa 5%-os kamataiból (6996 K 14 f) 1/4 rész tőkésítés ..		1749.03
---	--	---------

b) Rendkívüli segélyek.

1. Csapó Iris kézimunka tanulmányaira f. 1911 12 tanév II. felére	300.—	
2. Rédiger Béla iparművészeti növendéknek " " "	150.—	
3. Istvánffi József szakiskolai növendéknek " " "	200.—	
4. Péter Pál " " " " "	100.—	
5. Dezső Iván " " " " "	50.—	
6. Felhasználható még a f. évben	4447.11	5247.11

XI. Egyházi segélyekre és felekezeti iskolákra.

Szerződéses járadékok.

1. Alsóilosvai ref. iskola építésére.....	30.—	
2. Alsótőöki " " "	30.—	
3. Csomafái " tanító	100.—	
4. " " iskola építésére	30.—	
5. Hadrévi " " "	50.—	
6. Kajántói " " "	60.—	
7. Magyarcsaholyi ref. iskola építésére.....	30.—	
8. Marosgezzei ref. lévita-tanító.....	100.—	
9. Marosszentannai ref. iskola építésére	30.—	
10. Marosszentkirályi " " "	30.—	
11. Medgyesi ref. lelkész	200.—	
12. Oláhujfalusi ref. lelkész	100.—	
13. Pusztakamarási ref. iskola építésére.....	30.—	
14. Segesvári ref. lelkész	200.—	
15. Szászrégeni ref. iskola építésére	60.—	
16. Szentmargitai ref. iskola építésére	30.—	
17. Uzdiszentpéteri ref. körlelkész	200.—	1310.—

XII. Rezső trónörökös Ő fensége templom építő alapja.

1. F. évi 33.413 K 11 f tőke 5%-os kamatából segélyekre.....	1670.65
--	---------

XIII. Népkönyvtárakra és könyvszekrényekre.

1. Népkönyvtárak szervezésére, kiegészítésére és könyvszekrényekre a folyó évben	6000.—
--	--------

XIV. Daloskörü jutalmakra.

1. F. évben	1000.—
-------------------	--------

XV. Sirgondozó alap kegyeleti kiadásaira.

1. 20.000 K tőke f évi 4 1/2%-ból	900.—
---	-------

XVI. Rendelkezési alap kiadásaira.

1. Magyar nők Emke-lobogó rendelkezési alapjának 49.485 K 13 f tőke f. évi 5%-ból	2474.25
---	---------

Átvitel	140.973.52
---------	------------

XVII. *Kulturális alapok növelésére.*

1. Diódváraíjai Dr. Miksa György és Miksa Zsuzsánna 207.298 K 90 f jelenlegi alapítvány folyó évi 4 ^{1,20} %-s kamata ^{1,3} tökécsítése....	3109.47	
2. II. Rákóczi Ferencz és Zrínyi Ilona emlékalap 20.000 K-ra való kiegészítésül a jelenlegi 17.389 K 14 f folyó évi 4 ^{1,20} %-a	782.50	
3. Gajzágó Manó jogtanácsos emlékére létesített 1000 K-s alapítvány V-ik (utolsó) részleteül.....	200.—	4091.97

XVIII. *Miksa Zsuzsánna végrendelete alapján.*

1. Tausch Brunóné—Szóts Máriának	4000.—
--	--------

XIX. *Ujabb taggyűjtés költségei.*

1. Nyomdai, címzés stb. kiadásokra a f. évben	5000.—
---	--------

XX. *Emke-ipari akcióra.*

1. Magyar iparpártolási segélyekre.....	2500.—	
2. Emke-iparcikkok terjesztése és gyárvizsgálata költségeire	500.—	3000.—

XXI. *Üegyes intézkedésekre.*

1. Jótékonyági és könyöradományokra	600.—	
2. Fiókválasztmányok 25 ⁰ %-os jutalékaira	500.—	
3. „E. M. K. E.“ értesítő kiadásaira	400.—	
4. Nyugdíj biztosítási illetekcre.....	546.84	
5. Bélyegilletékekre	86.04	
6. Emke-lobogó és felszerelések 10 ⁰ %-os leírására.....	501.60	
7. Falogh János-féle tövisi ingatlanból kisajátított terület megváltási árának évi kamata a haszonélvező özvegynek	91.40	2725.88

XXII. *Emke-ingatlanok fenntartása és adói stb.*

1. Magyararkályáni birtoknál felmerülhető költségekre	500.—	
2. Ingatlanok után illeték egyenérték hátralék az 1908—1911 évekről	488·96	
3. Illeték egyenérték a f. évre	122·24	
4. Algyógyi erdők pásztordíjában	10.—	
5. Özv. Tappenburg Károlyné-féle helyi kaszálók adói	15.—	1136·20

XXIII. *Háztörlesztési hányad alaptőke, helyreállítására.*

1. Szászvárosi bérház után 1 ⁰ 0 XII. részlet.....	414·25
---	--------

XXIV. *Bérház fenntartási költsége és adó.*

1. Szászvárosi bérház után.....	1000.—
---------------------------------	--------

XXV. *Dologi kiadások.*

1. Egyesületi iroda lakbéré	1460.—	
2. Lakbér illemények.....	3520.—	
3. Irodai fűtés, világítás és vegyes kiadások	800.—	
4. Papirkereskedői anyagok és könyvkötői munkák	300.—	
5. Postaportó, telefon és cheque	500.—	
6. Pénztári és irodai nyomtatványok	250.—	6830.—

XXVI. *Ügyvezetés.*

1. T. alelnök-főtítkár	*5000.—
Átvitel.....	174.171·82

* Ez összegből a t. alelnök-főtítkár 30 évi szolgálata után 1906. december 27-én beállott teljes nyugdíj-épsége következtében 4600 K immár nyugdíj-illeték a többi szogálatati járulék.

XXVII. Kezelő hivatalnokok fizetési.

a) *Rendes.*

1. Személyi kiadások 10500.—

b) *Rendkívüli.*

1. Díjnokok és ideiglenes alkalmazottak fizetésére 3360.— 13860.—

XXVIII. Egyesületi szolgálta.

1. Fizetése, lakbére, ruhailletménye és adója 1140.—

XXIX. Rendelkezésre áll év végéig.

1. Iskola-építő akcióra és egyéb segélyekre 71945.18
261117.—

azaz *Kettőszázhatvanegyzeregyszázötvenhét K.*

Kolozsvár, 1912 március hó 15-én.

MERZA LAJOS s. k.
kir. tan., főpénztáros.

SZEKULA ÁKOS s. k.
ellenőr.

BEREGSZÁSZY LÁSZLÓ s. k.
főkönyvvezető.

Megállapítva az Igazgató-választmány 1912. április hó 12-én tartott ülésében 18. jkv. sz. alatt.

GR. BÉLDI ÁKOS s. k.
v. b. t. t., elnök.

SÁNDOR JÓZSEF s. k.
udv. tanácsos, t. alelnök-főtítkár.

e) TISZTVISELŐK ÉS HIVATALNOKOK FIZETÉSRENDEZÉSE.

JEGYZŐKÖNYVI KIVONAT

az Emke Igazgató-választmányának 1912. április hó 12-én tartott
ülése jegyzőkönyvéből.

Merza Lajos főpénztáros a hivatalosan egybeállított Fizetési kimutatás és az általa készített Tervezet alapján a Directorium 1912. évi április hó 9-én, 10-én és 11-én tartott ülésének 3, illetve 36 jegyzőkönyvi számú határozatából (lásd a Directoriumi jegyzőkönyvek 208, 218 és 237--238 oldalait) előterjesztést tesz az Emke tisztviselők és központi hivatalnokok fizetésrendezése, valamint az alkalmazott díjnokok és egyesületi szolga ezzel kapcsolatos kérése ügyében.

Hosszabb és beható ismertetés után, melylyel a kérdés jelen állását bemutatta, a második huszonöt évi működés kezdetén az egyesület elengedhetetlen kötelességének jelzi azt, hogy az eddig, mondhatni öletszerűen megállapított hivatalnoki fizetések bizonyos megállapított rendszerbe foglaltassanak, mely rendszer a jövőben is hivatva volna a fizetések megállapításánál zsinormértékül szolgálni. Előre bocsájtja, hogy az Emke ügykörének természetéből kifolyólag nem annyira az iskolai minősítésre, mint inkább az illető munkakörben való rátermettségre kell különös tekintettel lenni és ép azért nem is vehette mintául sem az államnál, sem az üzleti vállalatoknál szokásos fizetési fokozatokat.

Tekintettel volt arra is, hogy Emkénél a betöltendő állások száma korlátolt és így kinek-kinek az egyszer megkezdett fizetési osztályban és munkakörben kell bizonyos anyagi előremenetelt biztosítani a jövőben, miután feles állások hiányában előremenetelre különben nem volna ki látás. Ezért legméltányosabbnak tartotta, ha oly kereteket sikerülne találnia, melyekben ugy az egyesek jogos igényei, mint a nekik kiutalt munkakör összhangzásba lennének hozhatók. Ezért ugy a tisztviselőket, mint a hivatalnokokat három fizetési osztályba sorolja, melyek mindegyikében 40 évi szolgálati időt véve alapul öt-öt évenként való automatikus előlépést feltételezne, nyolc fizetési fokozatot állapított meg. A lakbéréknél szintén három osztályt, egyenként három fizetési fokozattal tervez, a belépéstől 10 évig, 10-től 25 évig és 25-től 40 évig terjedő 3—3 fokozattal, de itt két külön kategóriába sorolja a családos és magánzó hivatalnokokat, a mennyiben a családosoknak magasabb lakbért nyújt. Az első fizetési osztályban az egyesület közgyűlésileg választott főtisztviselője: a titkár, ügyvezető alelnök, vagy igazgató áll egyedül; a második osztályban a főbb hivatalnokok: a segédtitkár, a ki egyszersmind irodavezető is, a főkönyvvezető és a pénztárnok; a harmadik osztályban a kezelő hivatalnokok: levéltáros (iktató), pénztári levelező, irnokok fizetési vannak megállapítva. Jelenleg az állások közül nincs betöltve a segédtitkáré, a pénztárosé pedig díjtalanul láttatik el. E két állás fizetési osztályba sorozása tehát a jövő érdekében történt. Az ujonnan belépő tisztviselők, hivatalnokok mindig az illető fizetési osztálynak legalsóbb, vagyis a nyolcadik fokozatában kezdik működésüket és lépnek 5 évenként elő. Alsóbb fizetési osztályból magasabb fizetési osztályba csak kinevezés útján lehet átlépni.

A fizetési osztályok és fokozatok a következők:

Fokozat.	Szolgálati idő.	I. osztály.	II. osztály.	III. osztály.
1.....	35 év.....	7.200 K.....	4.000 K.....	2.400 K.
2.....	30 „.....	6.800 „.....	3.800 „.....	2.200 „
3.....	25 „.....	6.400 „.....	3.600 „.....	2.000 „
4.....	20 „.....	6.000 „.....	3.400 „.....	1.800 „
5.....	15 „.....	5.600 „.....	3.200 „.....	1.600 „
6.....	10 „.....	5.200 „.....	3.000 „.....	1.400 „
7.....	5 „.....	4.800 „.....	2.800 „.....	1.200 „
8. belépéskor	4.400 „.....	2.600 „.....	1.000 „

Lakberek:

1.	2.	3.	25—40 év	1.800 (1.400) K.	1.400 (1.200) K.	1.000 (800) K.
4.	5.	6.	10—25 „	1.600 (1.200) „	1.200 (1.000) „	900 (700) „
7.	8.		0—10 „	1.400 (1.000) „	1.000 (800) „	800 (600) „

A lakbereknél a zárójelben foglalt összegek a nőtlen hivatalnokok lakbérét mutatják.

A fizetési tervezetbe a jelenleg működő t. alelnök-főtitkár és a központi hivatalnokok csak úgy illeszthetők be meghatározott jogaik sérelme nélkül, ha a mostani különböző címeken élvezett illetményeiket egyesítjük és törzsfizetésnek tekintve, némi csekély kikerekítéssel az illetők a tervezet megfelelő fizetési osztályaiba és fokozataiba beillesztetnek, egyben ezáltal jövőre az élvezett eddigi pótlékok is megszűnnek. Ez különösen a hivatalnokokra nézve áll, kiknek eddigelé megszerzett címeiket, megbízatásukat és ügykörüket továbbra is megtartva, összesített illetményeit egyenként 100—100 K.-val kerekítve ki, Beregszászy László főkönyvvezető 3.600 K. fizetéssel a II. osztály harmadik fokozatába, Molnár István levéltáros 2.400 K. fizetéssel a III. osztály első fokozatába, Kecskeméti Endre s. könyvvezető 1.800 K. fizetéssel ugyanazon osztály negyedik és végül Szóts Ferencz pénztári levelező 1.400 K. fizetéssel ugyanazon osztály hatodik fokozatában soroztatnak. A lakbereknél a nős hivatalnokok a megfelelő osztályu és fokozatu lakbérben részesülnek, míg Kecskeméti Endre és Szóts Ferencz nőtlenek lévén az alacsonyabb lakbért élvezendik. Ezen fizetés megállapítás 1912. január hó 1-től birna érvénynyel, míg a lakberek 1912. április 1-től lesznek folyósítva.

A már teljesített szolgálatok az automatikus öt-öt éves előlépésnél beszámíttatnak és így Beregszászy László 1916. október hó 16-án, Molnár István 1914. november hó 30-án, (feltéve, hogy a II. osztály 8. fokozatába kineveztetni fog), Kecskeméti Endre 1914. január hó 5-én és Szóts Ferencz 1915. március hó 9-én fog közvetlen felsőbb fokozatba előléphetni.

Bíró Árpád okl. elemi iskolai tanító, magyar és német gyorsírótanár, ki mint szolgálatra berendelt néptanító fogalmazói címmel van alkalmazva, a jelen fizetési tervezetbe nem volt beilleszthető, miután reá a községi és felekezeti tanítókra megállapított javadalmazás az irányadó és az sincs kizárva, hogy felmerülő szükség esetén valamelyik Emke iskolához kihelyeztetni fog. Ezért azt javasolja, hogy Bíró Árpádnak mindaddig, míg az Emke irodában alkalmazva lesz, fizetése a többiekéhez hasonlóan 100 K.-val kikerekíttessék 2.000 K.-ra és lakbére is ennek megfelelőleg az eddigi 420 K. helyett 800 koronában állapíttassék meg.

Körmendy Józsefné és Zágoni Viktor díjnokokra vonatkozólag egyenként az általános drágaságra való tekintettel havi 10 K. fizetésjavítást indítványoz, 1912. április hó 1-től kezdődőleg, az idiglenesen alkalmazottak költségvetésileg megállapított tétele terhére.

Gáspár Lajosra vonatkozólag, ki kiváló gépiró és szorgalmas munkaerő, ajánlja, hogy az üresedésben levő írnoki állásra a III. osztály nyolcadik fokozatába, mint rendszeresített hivatalnok kineveztessek.

Szabó József egyesületi szolgának kegydíj czímen munkaképtelenség esetére biztosított havi 30 K.-ja 40 K.-ra emeltetik fel és mint nyugdíj fog folyósíttatni. Ezenkívül jelenlegi 800 K. fizetése öt-öt évenként 50—50 K.-val pótoltatik, míg 1.000 K.-ra emelkedett, legközelebbi I-ső 5 éves 50 koronás fizetési pótléka betöltött 20 éves szolgálata után 1912. október 2-án lesz esedékessé. Az esetre, ha az Emke által adott természetbeni lakását elvesztené a most az iroda nappali-éjjeli őrzéseért adott 200 K. lakbére helyett, neki 360 K. évi lakbér kiutalása már most biztosíttatik.

Összegezve a fizetési tervezet folytán beállandó személyzeti kiadási különbözeteket, a következő képet nyújtja:

Név	Eddigi		Uj	
	összfizetés	lakbér	fizetés	lakbér
Beregszászy László	3.500 K.	700 K.	3.600 K.	1.400 K.
Molnár István	2.300 „	420 „	2.400 „	1.000 „
Bíró Árpád	1.900 „	420 „	2.000 „	800 „
Kecskeméti Endre	1.700 „	420 „	1.800 „	700 „
Szóts Ferencz	1.300 „	360 „	1.400 „	700 „
Gáspár Lajos	840 „	—	1.000 „	600 „
Összesen:	11.540 K.	2320 K.	12.200 K.	5.200 K.

Tehát a fizetéseknél 660 K. a lakbéreknél 2880 K., együtt 3540 K. emelkedés mutatkozik az új fizetési tervzet alapján.

Oly csekély összeg ez, melyet az Emke negyedszázados múltja után minden aggodalom nélkül megadhat, mert mint humánus testületnek is, kötelessége az emberi és nagyrészben szellemi munkát tisztességesen honorálni.

A közgyűlésileg választott tisztviselők sorában Sándor József udv. tanácsos, t. alelnök-főtítkárr az, ki 1907. január hó 1-óta már 30 éves szolgálata alapján 4000 K. nyugdíjat élvez, mely nyugdíj azonban további 10 évi „rászolgálás“ címén minden évben 100—100 K.-val emelkedik addig, amíg 40-ik szolgálati évét betöltötte. Ma 35 év után 4500 K. a nyugdíj 500 K. a működési pótlék, vagyis együtt 5000 K. járandóság és 1000 K. lakbér az az összeg, mellyel az Emke Sándor József munkásságát honorálja. Hogy ez nem megfelelő ellenérték, azt kétségkívül elismeri mindenki. Itt bizonyos tekintetben mulasztás történt. Ezt a mulasztást a negyedszázados működés sikereiben gazdag lezárása után okvetlenül pótolni kell. Ajánlja, hogy minden hosszabb indokolás nélkül Sándor Józsefnek mint főtítkárnak és irodafőnöknek, immár 35 éves szolgálata alapján mindaddig, míg csak aktíve az egyesület főtítkári állását betölteni fogja, az I. fizetési osztálynak első fokozata szerinti 7.200 K. mint évi fizetés és ennek megfelelő 1.800 K. mint lakbér folyó évi január hó 1-től illetve április hó 1-től folyósíttassék.

Egyben javasolja, hogy nyugdíja az eddigi 5000 K. helyett 6000 K.-ában állapíttassék meg, melynek felerésze 3000 K. az 1893. május 28-iki dési közgyűlés 4. jegyzőkönyvi számú határozata 5. és 6. alpontja alapján özvegyének is biztosíttassék.

A központi hivatalnokoknál az élvezett fizetés és a nekik biztosított nyugdíjak közt mutakozó aránytalanság lehető kiegyenlítésére vagy enyhítésére vonatkozólag már most felhatalmazást kér arra, hogy annak idején érdemleges javaslatot tehessen.

Directorium előterjesztését a választmány a közgyűlés utólagos jóváhagyásának fenntartásával egész terjedelmében elfogadja és a tervzetben foglalt fizetési osztályokat és fokozatokat megállapítván, a jelenleg alkalmazott tisztviselőket és hivatalnokokat a javaslat értelmében és az ott meghatározott időponttól kezdődőleg való érvénnyel a megfelelő fizetési osztályok és fokozatok alapján javadalmazza.

A díjnokokra vonatkozólag a költségvetésbe e tétel alatt felvett összeg keretében a megfelelő fizetésjavításokat utalványozza.

Több tárgy nem lévén az ülés véget ért.

Gróf BÉLDI ÁKOS s. k.
elnök.

SZEKULA ÁKOS s. k.
jegyző.

f) HATÁROZAT AZ EMKE TAKARÉKBETÉTEINEK ELHELYEZÉSE TÁRGYÁBAN.

Kivonat az E. M. K. E. Igazgató-választmányának 1912. április hó 12-én tartott ülése
Jegyzőkönyvéből.

Elnökölt: Béli Ákos gróf.

Előadott: Sándor József.

Jegyzett: Szekula Ákos.

5.

Számvizsgáló-bizottság, hivatkozással az Igazgató-választmány 1912. február hó 12-iki ülésének 5 jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozatára, az alábbi javaslatot teszi az egyesület takarékbetéteinek miként való elhelyezése tárgyában:

Igen tisztelt Igazgató-választmány!

Alólirottak, mint az Emke számvizsgáló-bizottsága tagjai, Fekete Gábor alelnök ur Ö Méltósága által az Igazgató-választmány folyó évi február hó 12-iki ülésén 5 jegyzőkönyvi szám alatt tett azon javaslatra vonatkozólag, hogy az Emke takarékbetétek összege lehetőleg szállíttassék le s az így szabaddá vált összegekből állampapírok vásároltassanak, — tisztelettel az alábbi előterjesztéssel élünk:

Mindenesetre csak helyeselni lehet azt a célzatot, hogy az Emke vagyonának tetemes része jól fundált tőzsdei értékpapirokban (koronajáradék, földtehermentesítési kötvény, vagy záloglevelekben) helyeztessék el, miután esetleges birtokvásárlásnál ezen értékpapírok könnyebben folyóvá tehetők, mint esetleg nagyobb összegű takarékbetétek.

Mindazonáltal nem hunyhatunk szemet a mai nehéz pénzügyi helyzet felett, melynek egyik legsajnosabb jelensége épen az, hogy nagyobb összegű takarékbetéteknek egyszerre való kivonása csak többé-kevésbé érzékeny válságnak lehetne okozója, ez pedig az Emke hazafias missziójával össze nem egyeztethető. Apróbb tételekben való folyósítása ezen takarékbetéteknek azonban mindenesetre megszívlelendő és könnyű szerrel véghez vihető. Ajánljuk, tehát hogy egyelőre 500.000 azaz Ötszázezer korona érték erejéig a már elhelyezett takarékbetétek aránylagosan az egyes pénzügyintézetektől kisebb tételekben és időközönkre felosztva kivonassanak és ezen tőke erejéig, tekintettel az alacsony árfolyamra, később meghatározandó aránykulcs szerint első sorban m. kir. koronajáradék, vagy földtehermentesítési kötvény, továbbá legalább $4\frac{1}{2}\%$ -ot kamatozó záloglevelek vásároltassanak.

Miután a betétek legnagyobb része 5% , valamint $4\frac{1}{2}\%$ kamatozást biztosított az egyesületnek, a majdani értékpapír vásárlásnál ezen körülmény különös figyelembe veendő lesz, mert nem volna helyes üzleti politika az, amelyik a jövedelmeknek tetemes csökkenését okozná. Nagy átlagban számolva a változott viszonyokkal, $4\frac{1}{2}\%$ az a kamatozási kulcs, amit az Emke vagyonának a különböző értékekben való helyes és célirányos elhelyezésével magának állandón biztosíthat. A jövőben követendő vagyon elhelyezési irányelvek érdekében van szerencsénk azt javasolni, hogy a takarékbetéteknél azaz egyszázezer korona fixiroztassék, mint azon legmagasabb összeg, mely egy pénzügyintézetnél elhelyezhető.

Miután pedig az elhelyezés biztonságára jelentős körülményt képez az: mekkora az illető intézet részvénytőkéje és tartalékjainak összege, kimondandó volna, hogy az Emke a takarékbetétek elhelyezésénél a pénzügyintézetekkel szemben három kategóriát állít fel a jövőre és pedig:

Az első kategóriába tartoznának mindazon intézetek, melyeknek alap- és tartaléktőkéje az 1 millió koronát meghaladja.

A másodikba, melyeknél ezek összege legalább 500.000 korona.

A harmadikba az ezeknél kisebb intézetek lennének sorolandók.

Az első kategóriába tartozó intézeteknél a betétek maximuma 100.000 korona, a másodiknál 50.000 korona, a harmadiknál esetről-esetre határozatnék meg a betét összeg, melynek azonban 50.000 koronán alól kell maradnia és ezen felül az illető intézetek igazgatóságától és felügyelő-bizottságától külön jóállási nyilatkozat szerzendő be.

Ily módon az egyesület tőkéinek elhelyezésénél minden külbefolyástól menten szigorúan körülhatárolt összegekig és a realitás legmesszebb menő biztosításával járhatunk el a jövőben.

Ezen javaslatunk értelmében kérjük utasítani a pénztári hivatalt, hogy a fenti kategóriák szem előtt tartásával az egyes pénzügyintézetekben elhelyezett összegek leszállítása, illetve pótlása érdekében a szükséges lépéseket tegye meg, a keresztül vitelre vonatkozólag pedig minden rázkódtatás elkerülése céljából a betét összegeknek kisebb tételekben való kivonását, illetve pótlását véljük a legcélszerűbb eljárásnak, melyet még ez év folyamán keresztül vihetőnek is tartunk.

Fogadja az igen tisztelt Igazgató-választmány kiváló tiszteletünk nyilvánítását, melyet vagyunk

Kolozsvár, 1912. április hó 10-én.

Dr. SÁRKÁNY LAJOS s. k. Br. BÁNFFY ERNŐ s. k. GYÁRFÁS BENEDEK s. k.
számvizsgáló bizottsági tagok.

Egyhangulag elfogadtatik s végrehajtás végett a pénztári hivatalnak kiadatik.
K. m. f.

Gr. BÉLDI ÁKOS s. k.
elnök.

SZEKULA ÁKOS s. k.
egyő.

g) UJ MUNKATERVI PONTOZATOK.

KIVONAT

az Emke Igazgató-választmányának 1912. évi április hó 12-én tartott ülése
Jegyzőkönyvéből:

18.

T. alelnök-főtktár hivatkozással a Directorium 1912. évi április hó 9, 10 és 11-én tartott üléseinek 2. és illetve 20. jegyzőkönyvi számú megállapodására az eredetiben idecsatolt körirat szerint is munkatervi javaslatot tesz az állami és felekezeti iskolák építése tárgyában. (Lásd a directoriumi Jegyzőkönyvek 202—208-ig és 228—231-ig terjedő oldalait).

Ezek szerint Hegyi Gyula, Sándor József, Fekete Gábor, Dózsa Endre és Váró Béni felszólalásai után egyhangulag elfogadjatnak a következő munkatervi pontozatok:

1. Az 1907: 26. t.-c. és a helyzet kényszere következtében az állami iskolák építése kérdésének első helyen való további fenntartása mellett felkarolja a felekezeti iskolák építése kérdését is úgy azonban, hogy e két cél felkarolása mellett az Emke egyébnemű ugynevezett kulturális segédintézményei, ipari és közgazdasági céljaira is megfelelő arányos kellő fedezet maradjon fenn. Ez okból.

2. Hivatkozással az Országos Közművelődési Tanácsnak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter kultur politikájából folyó ez évi március hó 11-én 1073 - 912 (255—1912. Emke) szám alatt kelt leiratra is: az Emke anyagi erejének kellő öszpontosítása végett további önálló egyesületi iskolákat és óvodákat nem létesít, mint iskola és óvó fenntartó nem szerepel, sőt iskolái és óvodái államosítása érdekében járadék terhei felszabadítása céljából minden lehetőt elkövet.

3. Az iskolaépítő és más eljárásaiban akcióképességének megóvása céljából is úgy mint eddig, szigoruan óvakodik alaptökéinek akár biztosítatlan, vagy ugynevezett kulturális kölcsön, akár pedig rendes segélyezés, vagy adomány alakjában megcsonkításától, ellenben segélyezéseiben járadékterhek elvállalása nélkül csak a felhasználható évi jövedelem határáig terjeszkedik, s nagyobb iskolaépítő segélyeket úgy, mint eddig az állami iskoláknál a felekezeti iskoláknál is lehetőleg kamatmentes, vagy olcsó kamatu kölcsönök alakjában nyújtja, hogy így az érdekeltség is részt vegyen a maga kulturális haladásában, azt megbecsülje és másfelől az egyesületnek is kulturális céljaira valami visszatérjen.

4. Ugy az állami, mint a felekezeti iskola építéseknél első sorban a nemzetileg veszélyeztetett egyes ajku községek tartandók szem előtt és pedig ott, ahol iskola, illetve magyar iskola nincs s hol ilyen haladéktalan felállításának halogatása nemzetiségi iskola létesítésének veszélyét idézheti elő.

5. Egyazon községben, hol több magyar felekezet van, a felekezeti versengés elkerülése és a magyarság megerősítése végett az Emke úgy mint eddig, mindig csak az erősebb, mindazonáltal magában véve gyenge magyar felekezetet támogatja.

6. Felekezeti tanítói fizetési alapul, vagy más hasonló célra az Emke folyó jövedelméből egyszersmindenkorra szóló alapítványokat tehet, melyek vagy az egyesület pénztárában, vagy az illető egyházi főhatóságnál stb. kezelendők.

7. Az építési segély nyújtásánál az egyesület elvárja, hogy úgy az állam, egyházi főhatóság, mint az érdekelt politikai, vagy az egyházközségek meghozzák a maguk áldozatát, a gyors szervezés feltétlenül biztosítsák a Választmány elbírálása elé építési terv, költségvetés és az érdekeltég teherviselő képességéről s egyéb nemű segélyeiről hiteles kimutatások nyújtassanak be.

8. Az iskolaépítések helyeire és időrendjére nézve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által megállapított s az egyesülettel bizalmasan közölt kulturális terv, valamint ennek alapján az Emke által megállapított sorrend tartandó szem előtt.

9. Az ugynevezet kulturális segédintézmények különösen a népiskolai konviktusok ügyében a vidéki magyar tankötelesek bevonásának érdekével szabálytervezet dolgozandó ki s a segítség itt is az Emke részéről alapítványok nyújtásában nyilvánul. Az olvasóköri, népkönyvtárak, daloskörök és ifjúsági egyesületek létesítésében figyelemmel kell lenni a Muzeumok és könyvtárak országos tanácsa, az Országos Közművelődési Tanács, Országos Szabadoktatási Tanács, kir. földművelésügyi miniszter, kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter s a Székelyföldi, illetve erdélyi miniszteri kirendeltség idevonatkozó intézkedéseire.

h) AZ ALGYÓGYI SZÉKELY FÖLDMŰVES ISKOLA UJJÁSZERVEZÉSE.

BCU VÉLEMÉNYES ELLENÖRZŐ BIZOTTSÁGI JELENTÉS.

Az „Algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola Emke-alapítás“ 1912. szeptember hó 22-én tartott évrő vizsgálatáról és az ez alkalommal végbement helyszíni tárgyalásról.

Igen tisztelt Igazgató-választmány!

Kiküldetve a Nagyméltóságú kir. földművelésügyi miniszter ur folyó évi augusztus hó 23-án 76.927. IX. 1. és szeptember 14-én 77.015. IX. 1. számú magas rendeleteivel, van szerencsénk eljárásunkról véleményes jelentésünket a következőkben megtenni:

Az idézett számú két rendelet értelmében az Ellenőrző-bizottság tagjaiként megjelentünk: az Emke részéről Fekete Gábor v. b. t. t., kir. ítélőtáblai elnök, Emke-alelnök, mint a bizottság alapszabályszerű elnöke; Lészai Ferenc földbirtokos, erdélyi ref. egyházkerületi főgondnok, az Erdélyi Gazdasági Egylet alelnöke, mint az Ellenőrző-bizottságnak is alelnöke; Lovag Sperker Ferenc földbirtokos, az erdélyi róm. kath. státus uradalmainak igazgatója; Sándor József udv. tanácsos, tiszteleti alelnök-főtítkárr; és a miniszter részéről kiküldve Sztankovics János kolozsvári gazdasági akadémiai r. tanár, a F. J. r. lovagja, mint bizottsági tagok.

Kiszállásunkor már ott találtuk Dubrawszky Róbert miniszteri tanácsos urat, a gazdasági szakoktatás és mezőgazdasági kísérletügy miniszteri főosztályának főnökét és Székely Jenő földm. iskolai tanfelügyelőt, akikkel való megbeszélés alapján abban állapodtunk meg, hogy az évrő gyakorlati vizsga a II. évesekkel szeptember 22-én reggel 8 órakor vegye kezdetét s ugyanekkor a bizottság a miniszteri tanácsos urral külön tárgyaljon az iskola tanításrendjének és gazdaságának amaz átszervezése ügyében, melyet a folyó évi szeptember 14-iki idézett 77.015. IX. 1. számú, miniszteri leirat kívánatosnak, illetve szükségesnek jelzett, természetesen a nagy alapító, gróf Kun

Kocsárd végrendelete, a kir. földművelésügyi miniszteriummal 1891. január 17-én kötött szerződés és az annak kiegészítő részét, tartozékát alkotó szervezeti szabályzat, valamint rend- és fegyelmi szabályok értelmében.

1. A vizsgára Lészai Ferenc bizottsági alelnökünk ment be, de alkalmunk nyílt a bizottság más tagjai részéről is gyakorlati kérdéseket intézni a növendékekhez, kiknek kézsége, képzettsége, magatartása általán kielégítő, sőt jó és a megállapított tantervnek és az iskola céljainak megfelelő volt. Vizsgára álltak 20-an, kik közül 2 bizonyult igen jónak, 11 jónak és 7 kielégítőnek. Erkölcsi magaviselet és közegészségügy általán megnyugtató: azonban most is előfordult, hogy egy növendék fejszével lábafejét kettéhasítva, megfelelő iskola sebészeti eszközök hiányában csak a legszorgosabb gondozással lehetett az illetőt szerencsésen meggyógyítani s a seb elmérgesedésével a lábat, amint az már az intézetben megtörtént, az amputációtól megmenteni. Az intézet igazgatóját, Bencze Imrét légyमारás következtében súlyos betegen találva, az Emke-képviselőinek véleménye az, hogy ez a baj is megelőzhető lett volna, ha az intézetnek a legszükségesebb sebészeti eszközei megvolnának, amit az Ellenőrző-bizottság az iskola orvosának jelzése és felsorolása alapján évek óta hiába kér, az iskola költségadományából sem fedeztetik, bár az egyszersmindenkorra szóló egy-két száz korona nem terhelné oly tulságosan az iskola költségvetését, illetve, ha kell, a kir. földművelésügyi miniszteri tárcá előirányzatát.

2. Teljes fontosságúnak tartva az iskola és a gazdaság átszervezése kérdését, erre vonatkozólag behatólag tárgyaltunk s nyomatékosan rámutattunk, hogy a módosítások és változtatások úgy, mint eddig, csak az 1930. évi december 31-ig érvényes Szerződés és tartozékai értelmében az Emkével, mint szerződő féllel egyetértőleg eszközölhetők s a nagy alapító végrendelete értelmében nem tévesztendő szem elől az az alapeszme, hogy az iskolával első sorban Algyógy magyarságát, az algyógyi magyar kézen levő birtokviszonyokat akarta erősíteni és megtartani, emlékezve arra, hogy e hely — egykor: város — a körülfekvő 20 faluval a Hunyadyak, majd a nemzeti király Zápolya birtoka volt s utóbbi adományaként szállt a családalapító első Kun Kocsárdra, ki mint a nemzeti király legbátrabb és leghívebb fővezére, a csatatéren is fejezte be életét. Szem előtt tartva továbbá, hogy a virágzó birtokossággal, főrangú és előkelő nemesi családokkal bővelkedett, ma kipusztult s magyar lakosságát az 1783. évi Hóra-lázadás, majd az 1848—49. évi román vérengzés következtében veszített hely, idegen kézre jutott kastélyaival s nem magyar ajku templomaival nemzetileg és hadászatiilag is igen fontos pont, midőn Algyógy köti össze a zalatnai hegyvidéket az áldott kenyérmezei völgygel, melynek biztosítására emeltetett államsegéllyel a községben a Maroson át a hatalmas vas- és a rohamosan áradó Gyógy-patakon át az erős, nagy fahíd is, a jókarban tartott ország- és más utakkal együtt.

Az átszervezés tehát csak a kir. járásbíróssággal, főszolgabíróssággal, csendőrséggel, járásorvossal, állatorvossal és gyógyszerházzal, állami iskolával és Emke-kisdedóvodával, magyar kaszinóval és hitelszövetkezettel rendelkező hely fejlesztése és nem visszafejlesztése érdekében történhetik, ez lévén az egyik főcél, melyért az Emke a még életben levő gróf Kun Kocsárddal egyetértőleg az 1718 kat. holdból álló birtokot a hozzátartozó rév-, vásár- és más jogokkal együtt egy állami földműves iskola céljaira 40 évre díjtalanul átadta oly időben, midőn az államnak Erdélyben egyetlen földműves iskolája sem volt s ilyenekkel szegényszemre fölös számmal csak erdélyi szász testvéreink rendelkezhetének. Ily értelemben:

a) A tanügyet illetőleg az Ellenőrző-bizottságnak a maga részéről nincs kifogása az ellen sőt helyesli, ha az iskola a kir. földművelésügyi miniszter ur által tervelt Altisztképző földműves iskola típusára átszerveztetik, miután ez által nincs alterálva a fennálló Szervezeti szabályzat 2. §-ának ama meghatározása, hogy azért a régi telek és féltelek nagyságával bíró gazdák fiaí is az intézetben tanulhassanak s különben is eddig is az egyesület minden erőfeszítése dacára, főleg a szolgálatba lépni óhajtó növendékek jelentkeztek, amit pedig az idézett §. csak második helyen tervelt, de a Székelyföld távolsága és a fennálló társadalmi és közgazdasági viszonyok csak szükös mértékben engedtek meg a kivételnél.

Az ellen sincs kifogásunk, ha a jelenleg 2 évből álló tanfolyam ideje leszállíttatik, de nem 3 félévre, amint az tervezve van, hanem az erdélyi gazdasági és légtüneménytani viszonyokhoz alkalmazkodva, egy év és kilenc hónapra, mely idő alatt az ez ország részben dívó gazdasági ágak gyakorlati kezelése nagyban és általában elsajátítható, a növendékek pedig a legsürgösebb

gazdasági munkálatokra, az aratás és cséplésre már elbocsáthatók lennének. A további önképzésnek és a tapasztalatnak maradván fenn, hogy a törekvő növendék jó gazda mellett tovább képezhesse magát, mint szerződöttetett gazda, botos ispán, vagy munkafelügyelő. Az „altisztképző“ cím is jótékonyan folyhatna be az ez intézetből kiment s a munkaadók társadalmi bűne által táplált nagyzolás betegségével szemben, ami ellen Ellenőrző-bizottságunk évek óta már hiába küzd.

Hogy a növendékek katonakiszolgáltság után 22, illetve 23 éves kortól vétessenek fel, ezzel a fennálló Szervezeti szabályzat 4. §-a sem ellenkezik, de számolni kell majd a csekélyebb létszámmal, ami az egyesület minden agitációja mellett is legalább az első években befog állani.

b) Ami az alapítványi birtok gazdasági kezelését illeti, egy tekintet az 1911—12. tanévről kiadott „Záróvizsgai jelentés“ 12. és 17 lapjaira s a követendő utiránnyal azonnal tisztában fogunk állani. E jelentés szerint ugyanis a gazdaság állat-létszáma a következő: szarvasmarha 147, ló 21, szamár 7, sertés 148 és juh 357 drb. Könnyen belátható, hogy ez az állatállomány már mennyiség tekintetében sincsen arányban a birtok 812 k. hold mezőgazdasági területével, tehát tulcsekély, elannyira, hogy még egy hasonló területű extenzíven kezelt gyöngye erdélyrészi gazdaságnak sem felelne meg ez az állomány, annál kevésbé egy földműves iskola gazdaságának amelynek célja a növendékeket szemléltetőleg a szakszerűbb és legeredményesebb gazdálkodáshoz szoktatni és az iskola gazdaságában elért termésátlagok szép példájával a tanulóknak a jóra fogékonyabb részét buzdítani arra, hogy az évváró vizsga után az életbe, az alkotás mezejére kilépve, hasonló, vagy legalább azt megközelítő szép termés eredményeket igyekezzenek elérni és felmutatni.

Ez állításunkat igazolja a záróvizsgai jelentés idézett 17. lapján olvasható, a gazdaság üzleti eredményeit feltüntető kimutatás, mely szerint az 1911. évben a gazdaság bevételei és kiadásai a következőleg alakultak:

Bevétel	40.962 K
Kiadás	38.903 „
Pénztár nyereség	2.059 K
Vagyonálladék az 1911. év elején	485. 975 K
„ „ „ „ végén	490.229 K
Vagyon gyarapodás	4.524 K
Tiszta jövedelem	6.313 K
Ebből levonva az erdő jövedelme.....	1.888 K
Marad a tulajdonképpeni mezőgazdasági területre.....	4.425 K

Mint hogy pedig a mezőgazdasági terület 812 k. holdat tesz ki, esik egy holdra 5 K 44 fillér tiszta jövedelem. A befektetett tőkék értéke 424.229 K lévén, így azok 1.04⁰/₀-os jövedelmet hoznak, midőn pl. az Emke magyarkályáni alapítványi birtoka, bár faji érzésből a vajdakamarási magyaroknak olcsóbban adatott ki, semmint a mennyit a sokkal többet ígérő magyarkályáni románok adtak volna, minden gazdasági felszerelés nélkül holdanként 16 K-t jövedelmez s midőn e bérösszeg mellett igen jól jártak a vajdakamarásiak is....

Azt hisszük, hogy minden szakemberre megdöbbentő és elszomorító a jelentésnek ez a része, amelyből még a laikus előtt is nyilvánvalóvá lesz, hogy az állatállomány csekélyisége miatt nem kellőképpen trágyázott földeknek mily silány termése volt az 1911-ik általánosan jónak tapasztalt évben is! És ha ezen jó évben egy k. holdnak tiszta jövedelme csak 5 K 44 f., azaz öt korona 44 fillér volt s a befektetett tőkék csak 1.04 %⁰-os jövedelmet hoztak, milyen kép alakulhat ki a nyomoruságos jelenlegi 1912-ik évről? Azok a földműves iskolai tanulók pedig, akik arra hivatják, hogy saját, vagy mások gazdaságait minél eredményesebben kezeljék, a gazdasági eredmények ilyen ideálját látván maguk előtt, vajjon foghatnak-e eredményesen gazdálkodni akár a maguk, akár a más birtokán?!

A silány termés eredményekhez hasonló rossz példát látnak a 2 éves tanfolyam tartama alatt a minden kritikán alól álló magyar fajta tehének, borjak és különböző kora és nemű növendék-

állatokban, amelyek amint azt már évek óta szintén eredménytelenül hangsúlyozzuk, elenyésző csekély kivétellel oly satnyák és csenevészek, hogy nem érdemlik meg a velük feletetett takarmányt. Annyira nem érdemlik meg ezt, hogy bizottságunk egyik tagja az Emke javára nyíltan 1000 K-s nyerhető és veszthető fogadást mert felajánlani: állapítsák meg teljesen indifferens szakfériakból álló 3 tagú bizottság által egy tehénnek 4 éves koráig felnevelési és tartási költsége s ezzel szemben becsültessenek meg az algyógyi 4 éves fiatal tehének és ki fog tűnni, hogy ezek pártjának értéke csekélyebb lesz egynek felnevelési és tartási költségeinél.

Eddig és jelenleg is, mint azt szintén állandóan megmondottuk, azt tanulták és tanulják a földműves iskola tanulói, hogy a birtok területével arányban nem álló kevés számu és satnya, csenevész állattal kell mintagazdaságot folytatni oly eredménnyel, hogy k. holdanként öszbuzából 673, tavaszbuzából 555, rozsból 582, tavaszárpából 609, zabból 568 és öszárpából 462 kg. termés-eredmény mutattassék fel és hogy az algyógyi szelid klíma alatt a marosmenti termékeny talaj k. holdjának mintajövedelme 5 K 44 f. legyen!

Ennek az állapotnak, mely birtok évi jövedelmét csak a legutóbbi 1909—1911 három évben 61. 911 K-ról 53.046 illetve 44.890 K-ra szállította, meggyőződésünk szerint eddig sem lett volna szabad fennállania s azért a magunk javaslata szerint is lehető legsürgősebben megszüntetendő, az algyógyi gazdaságnak helyes üzemterv szerinti átszervezésével, melyet ezen helytelen alapokon kezelt s ezért beteg gazdaságban természetesen a megfigyelésen és gyakorlati tudáson alapuló gondos diagnózisnak kell megelőznie úgy, mint a legjelesebb orvos gyógyításának is csak a jó kórisme az előfeltétele.

Erre vonatkozólag eltérőleg a régi igazgatóság szép eredményeket felmutatott 20 éves gyakorlatitól, ujabban hallottuk, hogy a baj oka először is a birtok rendkívüli tagoltságában s az egyes birtokrészeknek a központból több esetben nagy távolságában keresendő, továbbá abban, hogy az egyes szétszórt birtokrészletek oly kis terjedelműek, melyeknek szántóföldi művelése, a termés megvédése és betakarítása állítólag lehetetlen, vagy legalább annyira megnehezített, hogy ennek következtében haszonnal való művelése kizárt. Ezek mellett a jelenlegi vezetőség részéről tett kijelentések szerint ezen területeknek az eddigi módon való művelése állítólag a tanításnak is akadályául szolgál, amennyiben a gyakorlati munka elvégzésére és elsajátítására ezen helyekre kirendelt tanulók az elméleti, naponkénti előadásokon részt nem vehetnek, ami teljes és jó kiképzésnek útját állja.

Feltéve, hogy ezek így vannak, bár „Az Emke megalapítása és negyedszázados működése” című történelmi visszatekintés 234-ik lapjának tanúsága szerint az alapítványi birtoknak az első évben, 1891-ben az adóhivatalba szállított 12.892 K nyers jövedelme 20 év alatt, 1909-ig fokozatosan 61.911 K-ra emelkedett s az állam által az iskolára nyújtott évi összeg nem tett ki többet, mint átlag évi 11.453 K-t, az Ellenőrző-bizottság Emke-tagjainak a maguk részéről nincs kifogása az ellen, ami a tárgyalás során hangoztatott, hogy a már érintett s összesen is jelentéktelen kisebb és távolabbb fekvő birtokrészek Kun Kocsárd gróf végrendelete értelmében és szellemében bérbe adassanak, esetleg az Emke Igazgató-választmánya mindenkor megkérdezésével el is adassanak s oly üzemterv készíttessék, hogy csak a központhoz közelebb eső nagyobb, a m. kir. földművelésügyi miniszterium és az ellenőrző-bizottság által kijelölendő azon területek, melyek a gazdasági épületek közelében, a gazdasági kulturnövények sikeres termesztéséhez kiválóan alkalmasak, szolgáljanak belterjes szántóföldi művelésre: ezzel kapcsolatban a központtól távolabb fekvő és 35—40 k. holdan felüli területek, amelyeken jelenleg trágyánélkül, kinnal teljesen erőltetik sok idővesztéssel a magtermelést, a talajnak megfelelő fűnimmel sürgősen kaszálók és legelőkké alakítandók át, amelyek megtörténtével elesik a most méltán panasztól sanyaru állapot az ígásfogatok messzejárása miatt, másfelől pedig ilyenképpen jó minőségű oly kiterjedésű kaszáló- és legelőterület képeztetik, amely lehetővé teszi a birtok területével arányban álló és egy földműves iskola színvonalának megfelelő számu és minőségű ígás- és haszonállat-állomány jövedelmező tenyésztését és tartását. És e pontnál ismételten hangsúlyoznunk kell az állatállomány minőségét és így annak jövedelmező tenyésztését, tartását.

Mert a gazdaság nem kedvtelésből, hanem azért üzetik, hogy abból, a termőerő fenntartásával és lehető fokozásával minél nagyobb haszon éressék el. Már pedig helyes alapokra fektetett

és szakértelemmel, okszerű számítással kezelt állattenyésztés manapság nemcsak hazánkban, hanem az egész föld kerekégén, a mezőgazdasági üzemnek egyik legjövődolmezőbb s így legfőbb ágát képezi: mert a kultúra terjedésével és az országok népe keresetképeségének javulásával nagyban emelkedett és emelkedik a husfogyasztás. Jövődolmező ez dírekte, hiszen a természetből kiválóan állattenyésztésre utalt erdélyi részek mind jobban szaporodó husfogyasztó közönsége is jajveszékél a „husdrágaság“ miatt; de jövődolmező indírekte is, amennyiben csak annak a gazdaságnak növény- és magtermelése lehet hasznot hozó, amely kellő minőségű és mennyiségű trágyával vissza képes adni a háládatos földnek azt az erőt, amit tőle a magtermeléssel elvonunk.

És éppen ez hiányzik az erdélyi részek gazdasági sötétségében világító fákllyával előljárni hívatott algyógyi földműves iskola gazdaságánál! A gazdasági üzemnek legjövődolmezőbb tényezője az állat, oly kevés itt, hogy a talajerőnek előbb-utóbb ki kell merülnie és a mi állat van az oly silány, oly satnya, oly csenevész, hogy nem lehet jövődolmező ága a gazdaságnak, ellenkezőleg csak súlyos kolonca, káros terhe annak!

Ez a nagy alapító gróf Kun Kocsárd nemes törekvéseivel, valamint az okszerű gazdálkodás érdekeivel ellentétes, visszás és káros állapot a kir. földművelésügyi kormány és az Emke által mielőbb és sürgősen megszüntetendő olyképpen, hogy a már jelzett távolabb eső részek kaszálóvá és legelővé átalakításával s a meglevő legelő javításával, az ígásokör és jármozásra reményt nyújtó ökörtűnő állomány kivételével, a tehén- és üszőállomány felhízalva eladassék és pedig kizárólag vágőhidra husnak, hogy magja vesszen; helyébe — ha kezdetben kisebb számban is — oly magyar fajta tehénanyag és egy törzsbika állíttassék be, amelynek ivadékai szakszerű tenyésztés és gondozás mellett, a gazdasági üzemnek jövődolmező részét képezhetik.

Kiváló súlyt helyez bizottságunk a javított magyar marhatenyésztés beállítására mert az erdélyi részek ezen legrégebb és legnagyobb földműves iskola gazdaságában fenntartani kívánja azon már már kipusztuló félben levő ősi fajtát, melynek okszerű tenyésztése az erdélyi viszonyok közé még ma is leginkább beillik és mely fajtát, amint azt több tenyésztő újabb időben bebizonyította, nem csak lehet fejleszteni, de még nagy haszonnal is lehet tenyészteni.

A tenyésztésnél célul tűzendő ki — de nemcsak papíron, hanem eredményesen — jobb takarmányértékesítő képesség s ezzel a gyorsabb fejlődés és nagyobb testi tömeg fejlesztésével, a magyar marha európai híru ígavonóképességének fenntartása.

E mellett és ettől teljesen elkülönítve, beállítandó egy nyugati fajta tehénésztés, a szintén jövődolmező tejtermelés és értékesítés kiválóan szemmel tartásával. Okszerű, szakértelmes felügyelet és kezelés mellett mindkét tenyésztés busásan fog jövődolmezni s az iskola növendékeinek alkalmuk lesz ílyeténképpen a mezőgazdasági üzemnek ezen legfőbb, legjövődolmezőbb ágát gyakorlatilag elsajátítani, amelyet aztán saját, vagy kenyéradójuk gazdaságában lelkiismeretesen követve, eredményesen járulhatnak hozzá hazánk és jelesen a Székelyföld mezőgazdaságának eddig annyira hiányzott és oly szükséges felvirágoztatásához. A központtól távolabb eső birtokrészek különösen juh-legelőnek rendezendők be. Az erdélyi részekben mai nap a tejelő-juhtenyésztés egyike a legjobban jövődolmező gazdasági ágnak. A meglevő cigálya nyáját lehetne kísérletképpen fric kosok alkalmazásával bővebb tejelésre és ez által nagyobb haszonhozatalra fejleszteni.

Az alapítványi birtoknak tehát csak fent érintett és a nagy alapító végrendelete és szándékai által megengedett kisebb részletezést vonva megváltozott kezelés alá, a legnagyobb rész által ezen állattenyésztési és tejgazdasági irány alapján, mely utóbbit a közeli szanatórium és állami, meg vállalati vas- és bányaművek feltétlenül ígen jövődolmezővé tesznek, meglehet adni az alapítványi birtoknak nemcsak kívánt jövődolmezőségét, hanem az erdélyi részek talán legfontosabb gazdasági ágának bevezetésével a tanulhatásra való legjobbat, ami bizonyára az eddiginél nagyobb számban vonzaná ide a saját birtokkal rendelkező kisgazdák gyermekeit is.

Ezt ajánljuk s ezzel elébe kívánunk jönni a kir. földművelésügyi kormány tendő javaslatának is.

Hasonlóképpen fenntartandó és fejlesztesendő az iskola eddigi sertés-állománya is, mely kellő kezelés mellett már csak azért is jövődolmező lehet, mivel kellő körülmények mellett — miként azt a múlt évi tapasztalat is javalja — a sertésenyésztés jövődolmezőségének utját álló ragadó állati betegségek kikerülhetők.

c) A gazdaság jövedelmének emeléséhez az első években döntő fontossággal járult hozzá a szőlőszet, illetve bortermelés, miután az Emke az iskola átvételénél 15 k. hold és 500 □-öl szőlőtelepet adott át a kir. földművelésügyi miniszter urnak, mely terület után az első évben is 10.040 l. vegyes, 800 l. Carbenet, 780 l. Rizling és 1130 l. Semillion szüretett. A bortermelést és gyümölcsészetet kötötte az Emke lelkére a nagy alapító gróf Kun Kocsárd, aki a birtok természetét legjobban ismerés hasonlóképpen nyilatkozott gróf Bethlen András kir. földművelésügyi miniszter is az iskolának 1892. október 15-én általa személyesen történt megnyitásakor, miután mint erdélyi földbirtokos, maga is jól tudta, hogy az erdélyi résznek különösen ez a vidéke egyebek mellett első sorban erre is hivatott. Am az Ellenőrző-bizottság a Szerződés II. §-a értelmében, mely szerint tiszte felügyelni, vajjon a birtok kezelése megfelel-e . . . „az ottani helyi viszonyok igényeinek?“ évek óta és állandóan a szőlők kellő rekonstrukcióját hiába sürgeti, mert az új telepítés „költség híján“ szünetel s így az intézet a fő jövedelmi forrásától esik el. A múlt évi összes szőlőtermelés 26 Hl. must és 105 kg szőlő vala s így nem csoda, ha a birtok jövedelmezősége folyton esik. E ponton is azért az Ellenőrző-bizottság nyomatékosan mutat rá ismételtén a „helyi viszonyok igényeire“ és sürgeti a helyreállítást.

d) Ami a birtokon fennálló árvaház ügyét illeti, ennek jövő sorsa eligazítása a kir. földművelésügyi és belügyminiszter urak saját keblé teendője, amely intézet létrehozatalában az Emke csak hozzájárulólag vett részt: de tekintettel az újonnan felveendő földműves iskolai növendékek tervelt 22, illetve 23 éves korára, alig hiszszük, hogy az árvaház, melybe a 12 évtől a 16 éves korig jönnek a gyermekek, az átszervezett tanintézzettel összhangzásba legyen hozható, ami különben sem az intézet, de legkivált az árvák érdekében sem kívánatos.

*

Ezekben a lefolyt tárgyalások alapján is megtévé véleményes jelentésünket, kérjük, hogy azt hozzájárulólag tudomásul venni s a kir. földművelésügyi miniszter urhoz pártolólag felterjeszteni méltóztassék.

Kolozsvárt, 1912. szeptember hó 25-én.

Tisztelettel

az Ellenőrző-bizottság nevében :

FEKETE GÁBOR,

v. b. t. t., biz. elnök.

LÉSZAI FERENC,

biz. alelnök.

SPERKER FERENC,

biz. tag.

SÁNDOR JÓZSEF,

udv. tanácsos, biz. tag.

SZTANKOVICS JÁNOS,

biz. tag.

i) MAGYARORSZÁG TÖRVÉNYHATÓSÁGAIHOZ AZ ERDÉLYI FÖLDBIRTOKOK ÜGYÉBEN.

675-1912 sz.

Egyetértve a Magyar Gazdaszövetséggel, mely a folyó évi június 19-én Darányi Ignác dr. v. b. t. t., ny. m. kir. földművelésügyi miniszter elnöklete alatt Siófokon tartott Országos Gazdaggyűlésen, az Emke képviselőtének is jelenlétében, a hazai földbirtokpolitikára vonatkozólag a törvényhozásnál, kir. kormányánál, pénzintézeteknél és a társadalomnál teendő lépéseket határozott el: mint a legérdekeltebb országrész, van szerencsénk a vármegyei és városi törvényhatóságok fő- és alispán, valamint polgármester urait tisztelettel kérni, hogy Maros-Torda vármegye közönségének folyó évi május hó 30-án 291-912. közgyűlési szám alatt a telepítés és parcellázás kérdéseiben hozott és pártolás végett valamennyi törvényhatósági bizottságnak folyó évi szeptember hó 17-én 5596-912, alispáni szám alatt megküldött Véghatározatát már a folyó évi őszi közgyűlésen tárgyalatni és illetve a törvényhatósági bizottságok közgyűléseivel mielőbb elfogadtatni sziveskedjék.

Magyarország hazafias törvényhatóságainak e határozata kapcsolatba hozatik a Magyar Gazdaszövetség és a magyar közművelődési egyesületek idevonatkozó további akcióival s részünkről az ügy érdekében készek vagyunk egyes törvényhatósági bizottsági tag uraknál is társadalmi uton eljárni, ha a fő- és alispán, valamint polgármester urak a hozandó határozat érdekében ezt szükségesnek látják és velünk az illető bizottsági tag urak névsorát közlik.

Egyesületünk mélyen át van hatva az idegen elemek birtokszerzése, a parcellázások körüli visszaélések, a hazai birtokforgalomban jelentkező szertelen üzérkedések káros jelenségeitől s annak tudatától, hogy e földek vásárjánál a kisbirtokosság részére elsőbbségi jog biztosítassék a telepítési intézmény megfelelőleg folytattassék s a hazai pénzüzetek a magyar földbirtok-politika akcióinak erősebb támogatására bírassanak. De tudván azt, hogy itt a legyőzendő nehézségek nagy tömegével állunk szemben, azért kérjük, hogy a megyei és városi törvényhatóságok e kérdésben időt nem veszítve, már most állást foglalni s minket ennek megtörténtéről értesíteni méltóztassanak, hogy vállalva a Magyar Gazdaszövetséggel, folytathassuk a további tervszerű akciót, melyet csak minden arra hivatott és illetékes tényezőnek belevonásával lehet célszerűen megoldani.

Hazafias tisztelettel

Kolozsvárt, 1912. október hó 10-én.

az Emke Igazgató-választmánya nevében:

Gróf BÉLDI ÁKOS,

v. b. t. t., elnök.

SÁNDOR JÓZSEF,

udv. tanácsos, tiszteleti alelnök-főtthár.

TARTALOM.

A) Összefoglalás.

Lap

Ő Felsege a magyar király a jubiláris közgyűléshez. E közgyűlés és az Orsz. Közművelődési Kongresszus leírása. Rezső trónörökös Ő Fensége templomépítő-alap. Néhai József főherceg Ő Fensége alap az erdélyi néptanítók kolozsvári Leányotthonánál. József főherceg Ő Fensége néptanítói jutalom. A folyó évi rendes közgyűlés. Munkaprogramm revíziója. Orsz. gyűjtő-agitáció. Új örökös és alapító tagok. A hagyatékok. Új rendes és pártoló tagok. Adományok. Fiókválasztmányok újjászervezése. Folyó évi költségvetés. Algyógyi székely földműves iskolai Emke-iskolák, kisdédóvódák és gyermekmenedékhelyek. Szerződéses egyházi segélyek. Le nem kötött évi jövedelem. Állami, községi és felekezeti iskola-építések. Rendkívüli iskolai és óvoda. kiadások. Szegény tanulók segítése. Középiskolai jellegű segélyek. Erdélyrészi testedzés ügye. Ipari szakoktatás. Emke-iparcikkek. Kulturális segédintézmények. Felnőtt analfabéta tanfolyamok. Népies felolvasások. Új népkönyvtárak. Katonai könyvtárak. Könyvtárkezelői jutalmak. Új daloskörök. Könyvadományok. Ifjúsági egyesület. Irodalmi kiadványok. Névmagyarosítások. Szobrok és emlékművek. Jótékonyági segélyek. Orsz. képviselő választójogi reform. Magyar gör. kath. püspökség. Testvér- és rokonegyesületekkel való érintkezés. Földbirtok-politika. Igazgató-választmány. Directórium. Ügyvezetés. Szám- és pénztárvizsgálat. Üdvözetek. Elhunytak. Befejezés. III—XXVII

B) Ügyiratok és bizonyítékok.

a) Számvizsgáló-bizottság jelentése	2
Utasítás a könyvvezetés számára	3
b) Eredmény-számla 1911. december 31-én	4
c) Mérleg-számla 1911. december hó 31-én	6
d) Költségvetés az 1912. január 1-én meglevő készpénz vagyon (alaptőke, algyógyi birtok stb.) jövedelme alapján a felhasználható bevételek előirányzatával	8
Részletezés az 1912. évi költségvetéshez	10
e) Tisztviselők és hivatalnokok fizetésrendezése	15
f) Határozat az Emke takarékbetéteinek elhelyezése tárgyában	17
g) Új munkatervi pontozatok	19
h) Az algyógyi székely földműves iskola újjászervezése	20
i) Magyarország törvényhatóságaihoz az erdélyi földbirtokok ügyében	25

No. 1971-1915

BCU Cluj / Central University Library Cluj